

რედაქცია

მოქალაქის (აბას-ბატის) მიერ დაწესებული, შორაპლის ს. ხელისუფლება.

ხელის-მოწერა

რედაქციაში და სტ. მელიქიშვილის სტამბაში. შალაქს გარეშე მცხოვრებთათვის: Въ Тифлисъ. Въ редакцію газеты „Дროზბა“.

გაზეთის ფასი

წელიწადში — 8 მან., ნახევარ წელიწადში — 4 მან. და 50 კაპ., თვეში — 1 მან. ცალკე ნომერი — ერთი შაური.

დროზბა

გამოდის კვირარაობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით

განცხადება

მიიღება ქართულს, რუსულს, სომხურს და ფრანგულს ენებზე.

განცხადების ფასი

ღიდი ასობით, ასობზე — 1 კაპ. ახლომთავრობით, სტრიქონზე — 8 კაპ., ციფროთი, სტრიქ. — 5 კაპ., პეტით — 4 კაპ.

თუ საქირება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს გამოგზავნილ სტატიებსა. დაუბეჭდელი სტატია ავტორს არ დაუბრუნდება.

საქართველო

გვალვისაგან რა გვიხსნის?

აბა, ახლა ორიოდ სიტყვა ვთქვათ იმ ორს საშუალებაზე — არხების გაყვანაზე და ტყეების გაშენებაზე — რომელთაც მხოლოდ შეუძლია დაიცვას გვალვისაგან ჩვენი ესრედ შეწუხებული სოფლის ხალხი.

ჯერ არხების გაყვანაზე. როგორც ამას წინათაც ვსთქვით, ჩვენში ძალიან ბევრი მდინარეებია. მაშასადამე ვინც არხების გაყვანას იკისრებს, დიდი მანძილის გაჭრასა და მანძილსა და მანძილს გარდამეტებულს შრომასა და ხარჯს არ უნდა მოელოდეს.

ძველი ჩვენი ისტორიკოსები მოგვითხრობენ — და ამაში ახლანდელი საქართველოს ზოგიერთი ადგილების დახედვითაც ვრწმუნდებით, — რომ ერთ დროს ძალიან ბევრი და დიდი არხები ყოფილა საქართველოში.

თუ მაშინ შეიძლებოდა, იმ დროს, როდესაც საქართველოს თითქმის ერთი წამი მოსვენება არ ჰქონია გარეშე და შინაური მტრისაგან, როდესაც იმის მეტედი სახსრებიც არ იცოდნენ არხების გაყვანისათვის, ვიდრე ახლა, — რატომ ახლა ვეღარ შეიძლება?

მხოლოდ მხნეობა უნდა, გაბედავა და თავიანობა! ძალიან კარგი იქნება, რომ სხვის

იმედით ყოფნას, სხვა და სხვა კამპანიების იმედს ერთხელეც და სამუდამოდ დასტოვებდეს ჩვენი ხალხი, განსაკუთრებით ისეთს საქმეში, რომლის აღსრულება თვითონაც შეუძლიან. კამპანია და საზოგადოთ ფულიანი კაცი მხოლოდ მაშინ მოკიდებს ხელს ამ გვარ საქმეებსა, როდესაც კერძოდ თავის სარგებლობას ნახავს. ხალხის საქირებას ის არ დაგიდებს!

სადაც საქირება და შეიძლება არხის გაყვანა, იქ თვითონ სოფლებზე უნდა იფიქროს ამაზე. შეიკრებიან, გადასწყვიტონ მუშაობა, ადგილები დანიშნონ, საცა უნდა გაიაროს არხმა და ამნაირის ერთობით და პირის მიცემით შეუდგნენ საქმეს.

ზანა ათას-ჯერ უფრო სასარგებლო არ იქნება გლეხისთვის, რომ ერთი-ორი წელიწადი როგორმე გაიჭიროს საქმე, მომეტებული იმუშაოს და დახარჯოს იმ იმედით, რომ შემდეგ წელიწადებში კარგი მოსავლით გამოისყიდის ამ შრომას?

ზანა ის არა სჯობია, რომ ჩვენი სოფლები, რომელსაც დღე და ღამე მოსვენება და ძილი არა აქვს იმის შიშით, რომ ვაი თუ თავის დროზე წვიმა არ მოვიდეს და გვალვამ ოფლით შეძენილი ნამუშევარი გაგვიფუტოსო, ერთხელ - და - სამუდამოდ განთავისუფლდეს ამ მოუსვენრობისა და შიშისაგან?

მთელს ერობას, რამდენსამე ერთად შეკრებილს სოფელს ბევრი რამ და დიდი საქმის გაკეთება შეუძლია,

და თავიანთი თავის სასარგებლოთ ისინი უფრო გულსმოდგინეთ იმუშავენ, უფრო კარგათ გაიყვანებენ არხებს, ვიდრემ უცხო კაცები და კამპანიები.

ტყის მოვლა კიდევ ამაზე უფრო ადვილია.

ტყე და სინამე (წვიმა) მჭიდროდ არიან ერთმანეთზე დამოკიდებული და დაკავშირებული: ტყისთვის ნამია საქარო და ნამიც უპყვენაროთ, უტყეოთ არ შეინახება.

სადაც ეს ჭეშმარიტება კარგათ იციან, სადაც ტყის ფასი ესმისთ ქვეყნისა და მეურნეობისათვის, იქ ისე ერთბაშით, ისე უპატრონოთ და ოხრათ ტყეს თავის დღეში არ ეპყრობიან, როგორც ჩვენში. იქ ტყე რამდენსამე ნაწილად არის გაყოფილი.

ჯერ ერთ ნაწილს სჩვენ, მერე მეორეს, შემდეგ მესამეს. სანამ მეორეს სჩვენ, მანამ პირველად პირილი იზრდება; სანამ მესამე ან მეოთხე ნაწილს სჭრიან, მანამ მეორე იზრდება და ასე ამ გვარად ერთს სჩვენ და ამას რომ გაათავებენ, სხვა ნაწილებში იმდენათ გაზდილი იქნება ხეები, რომ იმათი ხმარებაც შეიძლება.

ამ გვარი თადარიგიანობა და შემდეგისთვის ფიქრი ჩვენში ვის გაუგონია!

როცა არხებს გაიყვანთ, მაშინ ტყის მოშენებაც ადვილია, რადგან საზრდო არ მოაკლდება; მეორეს მხრით, როცა ტყე იქნება, მაშინ არხებსაც სინამე არ დააკლდებათ.

ამბობენ, რომ ერთ დროს ჩვენში ბევრად უფრო დიდი მდინარეები იყო, ვიდრემ ახლა არის; მტკვარი, რიონი, შიროლა ახლანდელზე უფრო დიდები იყვნენ, დიდი ნაგებობით დაიარებოდნენ და საეპქრო საქონელი გადაჰქონდათ.

როცა ამას გაიხსენებთ, ამასთან ისიც მოიგონეთ, რომ ამ დროს ტყეებიც უფრო ბლომით ყოფილა საქართველოში. ტყეები მდინარეებს აღიდებდნენ და მდინარეები ტყეებს ჰკეცებდნენ.

ახლაც ის ბედი მოგველის, თუ ცოტადნენ ხელების განძრევას არ დაეიზარებთ.

ნუ იტყვიან: თქმა ადვილია და აღსრულება კი ძნელია, სიტყვა სხვაა — საქმე სხვაა! მართალია, ზოგჯერ ისეთი რამ ითქმის, რომლის აღსრულება ან სრულებით შეუძლებელია და ან ძალიან დიდს გაჭირებით მოხერხდება; მაგრამ ამ შემთხვევაში ამის თქმას საფუძველი არ ექნება.

და ძნელიც რომ იყოს, განა ყოველი გონიერი კაცის კანონი არ უნდა იყოს, რომ სჯობს დღეს ცოტა გაეჭიროს საქმე, ოღონდ შემდეგში მუდამ კარგათ და დამშვიდებით ვიცხოვროს!

ს. მესხი

ღლიური

□ ძავეკასის ნამესტნიკის მთავარ-სამმართველოს უფროსის თანამე-

ფელტონი

გოგია მხანაზური

ლეგანდა

თუ როგორ გაჩნდნენ ქვეყანაზე; მოლ-დუ-რი, ბუღბუღი და ოფოფი *).

ისეთი ბნელი ღამე იყო, რომ კაცს თვალთან მიტანილ თითის დანახვაც არ შეეძლო; მაგრამ მაგიერად ფეხს ხმა კი არ გამოეპარებოდა იმ მიწურბრებულს არე-მარეში.

ამ დროს, თვითქოს, ჯადო ქარს მოეტანოს, რად-ცამ გაიწკრილა ჰაერში და თანაც მოისმა საპურის ჩანგურის ხმა. ისეთ ნაირად ქვეთინებდნენ სიმები, რომ, თვითქოს, ქვეყნის ტანჯვა უნდოდათ ნენის კუნწში გაეძვირინათ, ისე დაედნოთ. . . .

ღიდხანს.. ღიდხანს გულ-საკლავად წკრილებდნენ უცნაურის ძალით მართო-მართო სიმები და ბოლოვს კი სიმღერაც მოისმა.

*) ქუთუნის იმ დროს როდესაც ზნეობით დაცემულნი ზოგი ქართველები ხან ოსმალის მოიწვევდნენ, ხან სპარსს თავსაც მამულის ასაკლებათ.

ქილო იმ სიმღერისა, არა ჰგავდა არც „სალხინოსა“ და არც „ზარის“ ხმას; ის იყო გულ-გახეთქილის რალაც გულ-გამხეთქის საყვედურისა და წყევალ-კრულის ერთად შეერთებული ხმა, იმ სიმღერაში მოისმოდა ეს სიტყვები:

ჩემს სამშობლოსა ღალატი შეგ ნისლივით ჩამოაწვა; ძმამ ძმას საფრთხე გაუთხარა, შეიღმა მამა ჯვარზედ აცვა! . . .

ისარგებლა მით სტუმარმა — ჩემგანვე მოწვეულმა, და სტუჰრობა არ იქმარა; მასპინძლობა უხრა გულმა.

მაგრამ იმის მასპინძლობას ჩვენ ქვეყნისთვის არ აქვს მადლი: უცხო სენი თვალთ-ჰაქცური მულ ღვირძლს უხრავს ვითა მატლი!

და მის შემდეგ ჩემს სამშობლოს ოკისი ფერი შეეცვალა, და ნამყოფის მაცემაში დაეკარგა ძველი ძალი!

მარდი ეკლად შეიცვალა, საპატოა გახდა აწული და პურის წილ ითავება მგორვალა და მანე-ღვარძლი!

მაგრამ, ძმებო, ნუ შეგვრთებით! სახლავს მიგყუთ ყველამ ხელი; ეკალს ძირი ამოუგდოთ, სისხლით ვღებოთ მთა და ველი! . . .

მკლარშია მწარ-სიცოცხლეს მარდნარშია სჯობს სიკვდილი! . . . ამ აზრით უნდ იმსველოდეს მამულისა ვარგი შეილი!

შსამართლო ძლიერებას საუკუნო არ აქვს ძალი! . . . შძლეველი საბოლოოდ არის მხოლოდ სამართალი.

და მ.შ. ძმებო, დრო ძვირად ღირს! . . . ნუ დაგპარგავთ, დავეშურათ და ჩვენისა თავ-გაწირვით შეიღებს ქული დავახუროთ,

რომ ჩვენისა თავ-შეწირვით, აღარ ექმნესთ მონებით წვა, და აღარც სტუჰან, რომ ღალატი მ.თ.ც უღლად ზე დააწვა!!

შესწყდა სიმღერა; მაგრამ მაგიერად იქვე მოისმა ერთი მეორეზედ რალაც ბუტბუტის, ამოხერისა და ხითის ხმები.

მართის სახლის წინ იდგა ჩონგურით ხელში თავ-დახრილი გოგია მე-

ჩონგურე და შესცქეროდა მოაჯირს, საიღამაც სამი ქალი იყო გადმომჯდარი. მართი მათგანი მოხუცი რალაცას უკმაყოფილოდ ბუტბუტებდა; მეორე, მშვიდობიანი სახის ახლ-გაზდა ქალი ხენწოდა და მესამე; კოპწია ყმაწვილი-ქალი კი იცინოდა. სამივესი სხვა დასხვა გვარად გულის-თქმისა და სულის მოძრაობის მიზეზი იყო ერთი და იგივე ჩონგურის სიმღერა.

— მე არის რალა, გვეთხოვები? აღარ იწლი? მიდახარ, მაგრამ ოჯახს ვის უტყეებ? ჩემზედ აღარას გეტყვი, დედა ვარ, მაგრამ ეს და მაინც აღარ გებრალდება! და ან ამ ახლ-გაზდა ცოლის მოშორება როგორ არა გწყევტს გულსა? მის ხელში გეტყეებ და რას გვიპირებ? უთხრა მოხუცებულმა ქალმა.

— დედილო, უპასუხა გოგიამ შეიღობიანად, ვისაც თავისი ვალი არ შეუსრულებია, იმას ნება არა აქვს არც დედის, არც დისა და არც ცოლის სიყვარულისა! სირცხვილია მამაკაცისათვის დედის კალთაში ქალაჩუნობით თავის ჩადება, დის კისერზედ მოხვევა და ცოლის გვერდით ამოჯდომა, მაშინ, როდესაც ჩვენს ქვეყანას შეიღ დღე ადგია და მისი

ბობის აღმასრულებელი საზღვრულ...

□ წლებად მოსავლის თაობაზე...

□ ახლად გამოქულს „სასოფლო...

□ შევე გაზეთი გეცნობებს...

მელოსაც მრტევის სასოფლო შკო...

ქალების „მარგმანის“ გამო...

„ღროების“ რედაქცია სხვა...

„ღროების“ კორრესპონდენცია...

ბუშინ საღამოზე შესდგომოდ...

აბა მე იმ გლეხს კარგათ ვიცნობ...

მ გრამ რაშია ბეგენა, საწყალი?

თქო რაც ჩვენ ძველის ძველ თ სი...

რა დამართოდა ამ კაცს?—ბეგარ...

აბა ერთი ენახოთ რა ბეგარა იყო...

—ნეტაფი შენ, რომ საქმე არა გაქე...

სო, მეტყვის მოწყენილი მკითხველი...

აი ამათ ველაპარაკები მე. ამათ...

მაგრამ გლესსაც მოუვა დრო...

აი ასეთია გლეხი და არცა სცა...

იმ მკითხველებმა, რომლებსთე...

მომძიებები თავ-განწირვით ბრძოლის...

— რათ დაეწყველი მე უგზურმაო?

ჭეჭრობდა. რომ გასჭრას ჩემმა წყე...

სხვა თვეს მუცლით გატარებდი...

ქალი მამას ქმარში გასცვლის...

ახლოს გული მისთვის უძგერს...

უფიქრლად თავს შესწირავს...

მაგრამ შეილი ხშირად დედას...

მაგრამ ნება ბუნებისა...

რა მოგშორდი, შეილო, შემდეგ...

შეგ გდინარ ბრძოლის ველზედ...

შეი თუ შენს ლამაზ თვლებს...

შეი თუ შენს ხუჭუჭ-თმას...

მაშინ დედა შენიც ჩიტათ...

მს რომ გაათავა, ჩონგური სიფ...

მაგობრება არის გრძობის...

მე მოგია მისთვის მიყვარს...

რომ თაყვანად ფეხებამდე...

ის მამულის შეილი არი!...

ამ გვარი თქვენ შუა განსხვავება, და ამიტომაც გადავიდეთ ისევ საყვარელ გეგმასკენ, რომლისთანავეც, მგონია, რომ თენ სოფელში შეწყობდნენ, თავი შეაკლეს ბეგარას, რომ მოსავალი მალე გაეკეთებინათ თავიანთ წერილ-შეიღებ-ნათესავეებისთვის, და გეგმასავეთ კი იზარალებს.

ზამოცი ბრძანება მაისის უკანასკნელ რიცხვებში, რომ სიღნაღის მაზრამ უნდა გააკეთოს გზა, შოსე, მოკიდებული ანაგოდას სწორეთ ზედ თელავის მ.ჯანაძის, სადამღისაც სულ უკანასკნელი იქნება ოცდაათი ვერსი.

ტატალა

(დასასრული შემდეგ №-ში)

რუსეთი

„მმართველობის მოამბეში“ დაბეჭდილია უმაღლესი ბრძანება, რომლის ძალითაც სასამართლო წესდება 1864 წლისა უნდა შემოიღონ მარშალის სამოსამართლოს მაზრაში ამ წლის 22 ივლისიდან.

რუსული გაზეთი „ახალი დროება“ გეგმობს, რომ უმაღლეს ფიქტის უწყებაში ახლა მოლაპარაკება არის იმის თაობაზედა, რომ ყველა ფიქტებში გაზეთებზე და ქურნალებზე ხელის-მოწერა შეიძლება დესო. მანაკუთრებით იმ ხამ ხელის-მომწერლებისათვის რომელთაც ხშირად არ იციან — საიღამ გამოიწერონ ანუ როგორ დაიბარონ ქურნალ-გაზეთები ამ განკარგულების ძლიერ კარგი მნიშვნელობა ექნება, რადგან ამ გვარ ხელის-მომწერლებს შეუძლიანთ ფიქტში შეიტანონ ფული, რომელიც ამ ფულებს რედაქციებში გაგზავნის და მთხოვნილ გაზეთსა ან ქურნალს დაიბარებს.

რუსეთის სოფლების ზოგიერთ გლეხებსაც დაუნახეთ, რომ მეროპიული სამეურნეო სხვა და სხვა იარაღები ძალიან დაეხმარება იმათ მეურნეობაში, მაგრამ რადგან თითოეულ გლეხს იმდენი შეძლება სად ექნებოდა, რომ ცალ-ცალკე ეყიდნათ ყველა საჭირო იარაღი, ამის გამო ერთად შეკრებილან, ფულები გამოუღიანთ და ყველას საერთო იარაღები უყიდნათ. მუშაობის დროს ხან ერთი სარგებლობს თურმე ამ იარაღებითა და ხან მეორე. ამ სოფლის მაგალითისთვის ზოგ სხვა სოფლების გლეხებსაც მიუბაძეთ და ასე თან-და-თან შემოდის რუსეთის სოფლებში საზოგადო სამეურნეო იარაღების ყიდვა და ხმარება.

ზოგიერთ პეტერბურღის მცხოვრებლებს ერთი ძლიერ კარგი ჰაზრი მოსვლიათ. რადგანაც რუსეთის ქალაქებსა და სოფლებს ყოველ გაზაფხულ-ზაფხულობით ძალიან დიდი ზიანი აქვთ ცეცხლისაგან, ამის გამო ამათ განუზრახვეთ ისეთი ურთიერთ მზღვეველი საზოგადოების შედგენა, რომელშიაც ყველა გლეხი, რომელიც წელიწადში თითო სულზე ორ კაპეიკს მისცემს, წევრად ჩაირიცხება და რომელიც ცეცხლისაგან ზიანის დროს წევრებს უზღობს რაც დაეღუბება.

სატახტო გაზეთებში იწერებოდა აშტარხნიდამ, რომ იქ ამ თვის 12-ს საშინელი ცეცხლი გაჩენილა.

ნიკოლაევი რომ ცეცხლი იყო, მცხოვრებლებს იმისაგან ნახევარ მილიონი ზიანი მისცემია.

მალაქს მილნაში ისეთი სამასწავლებლო სემინარიის გამართვას აპირებენ, სადაც კურს-შესრულებული ყმაწვილი კაცები ეალდებული იქნებოდა.

ბიან, რომ ამ გუბერნიის სასოფლო-სოფლებში დარჩნენ რამდენსამე წელიწადს მსწავლებლებად.

უსხო ქვეყნები

საზრანგეთი. 9 (21) ივნისს მერსალის ნაციონალურს კრებაში სახელმწიფო უფლების განსაზღვრაზე, ე. ი. რესპუბლიკის პრეზიდენტის, ნაციონალური კრებისა და სენატის უფლებაზე და მნიშვნელობაზე დაუწყიათ სჯარესპუბლიკური პარტიის მხრით ლუი-ბლანსა და მადიე-მონჟოს წარმოუთქვამს სიტყვა. მანსაკუთრებით შესანიშნავია ლუი-ბლანის სიტყვა, რომლიდანაც რამდენიმე ალაგი მოგვყავს:

„თვით მინისტრების ვიცე-პრეზიდენტი გატყდა, რომ იმ კანონით, რომელსაც ჩვენ დღეს ვიხილავთ, რესპუბლიკის პრეზიდენტს ყველა სხვა რესპუბლიკების პრეზიდენტებზე და საზოგადოთ აღმასრულებელ უფლებებზე უფრო მომეტებული უფლება ეძლევა. მართლაც, ამ კანონის ძალით, ჩვენს პრეზიდენტს რამდენიმე-ჯერ შეუძლია ხალხის წარმომადგენლების კრება (პალატა) და ითხოვოს და წელიწადში შეიღ თვეს ყოვლის განუკითხვად განაგოს სახელმწიფო. მანონის პროექტი ერთობ ბევრ ძალას აძლევს აღმასრულებელ უფლებას, კანონ-მდებელ უფლებას კი ძალა აკლდება. ამის გამო რესპუბლიკის პრეზიდენტს ყოველთვის შეუძლია უკანონო და ძალ-დატანებითი სახელმწიფო ცვლილება მოახდინოს. წარმოიდგინეთ, რომ ერთი და იგივე პრეზიდენტი სამ-ჯერ ზედი-ზედ ამოირჩიეს; მაშინ ის ოც-და-ერთ წელიწადს იმეფებს საფრანგეთში, ე. ი. იმდენს, რამდენიც არც ლუი-ფილიპეს და არც ნაპოლეონს უმეფნია! იმას აქვს უფლება

პალატების დათხოვნისა, პრეზიდენტი, კანონების წარდგენისა, მანსაკუთრებენ გეგეყოლება იგივე შეფე, მხოლოთ იმ განსხვავებით, რომ იმის ტახტი მემკვიდრეობითი არ იქნება. მაგრამ ვინ არ იცის, რომ ამ უკანასკნელი აი წლის განმავლობაში ერთს ნამდვილს მემკვიდრეს არ ღირსება ჩვენში მამის ტახტი! ისტორიული მაგალითები თვალ-წინა გვაქვს: ნუ გავაჩნთ ისეთს ძალას, რომელთანაც შემდეგ ჩვენ თვითონ დაგვირდება ბრძოლა! თქვენ დაადგინეთ ისეთი რესპუბლიკა, რომელსაც მართო სახელი ჰქვია რესპუბლიკისა, ყოველ გვარი წყობილობა, შინაარსი კი მონარხიისა არი. მე მაშინებს ყველა ეს, რასაცა ჩემის თვალთ ეხედავ. მაგრამ რესპუბლიკის მოსაპობის ფიქრი და შიში არ მაწუხებს: მომავალი იმას ეკუთვნის. მე მაშინებს ჩვენი ქვეყნის, ჩვენი ხალხის ბედი, იმ ხალხის, რომელიც მოსვენებისა და მშვიდობიანობის საჭიროებას გრძნობს!“

ამ განიერ სიტყვას აღტაცებაში მოუყვანია პალატის მარცხენა მხარე. ლუი-ბლანის წინააღმდეგ ლაბულეს უნდა ელაპარაკნა მეორე დღეს.

ამ თვის პირველ რიცხვებში საფრანგეთის ორს დეპარტამენტში — მარონისა და ადურის საშინელი წვიმები და წყალდიდობა ყოფილა. ბევრი ზიანი მოუტანია როგორც მინდვრებისათვის, აგრეთვე ბევრი ხალხიც დაღუპულა. ზაზეთებში იწერებოდა, რომ ჯერ-ჯერობით მარტო ტელუზში 215 დამღეწვალ კაცი უნახეთ. მთელს საფრანგეთში დაზიანებულების სასარგებლოთ ხელის-მოწერაა გამართული. ნაციონალურ კრებას იმათთვის 100,000 ფრანკი გადაუღვია.

ავსტრო-პონდრია. ბერმანიულ და საზოგადოთ უცხო ქვეყნის გაზეთე-

ღმერთო, მიეც გამარჯვება, მანსაცდლისგან დაიხსენი, ღაგებრუნე შინ მშვიდობით! ბევედრები მონა შენი!

და თუ მოკვდეს ბრძოლის ველზედა, გაემსჭვალას ისრით გული, მაშინ ჩიტათ გადამქმენი! მსურს შევიქმნე მე ბულბული.

რომ მის საფლავს მარტო-ხელსა მე ვუტყვენდე გრძობა-მტკარა, და იმ ხმასაც უტრს უგდებდნენ არე-პარე მთა და ბარი....

ზაათაეა თუ არა დამ უკანასკნელი სიტყვა, მივარდა გიჟივით რძალი, ზოგისა ცოლი, გამოგლიჯა ხელი-დამ ჩონგური მულის და რაც ძალ-ლონე ჰქონდა, ისე ჩამოჰკრა სიმებს და იწყუა შემდეგი სიმღერა:

ცოლის სიმღერა

მითხარით, ლამაზ ცოლისთვის ნეტავ რა არის ქმარიო? ადვილად გამოსაცალი მერცხლისა რამ ქმარიო!

დღეს ერთს მოირტყავს, მეორით ხვალ დაიშენებს წულასო;

თუ დაეკარგა, იტირებს, მაგრამ გაუძლებს სენსაო!

ლამაზი ქერივი ცრემლებსა დაშვენიებისთვის დაღვრისო, და რომ შენიშნავს ლამაზს ვაჟს, აქელუტად თავს ძირს დახრისო.

და ქვეშ-ქვეშ იწყებს ჰერეტასა, მოცხოვრებით თვალებს ნაბავსო; მაგრამ ამ ხერხით საქმროსა უცბათ მახეში აბამსო!

მრთხელ ნაცადი ცოლობის ხელში დაიჭერს ქმარსაო და თუ არ იქმნა მოჩილი, ცხვირიდან ადენს ძმარსაო!

ზაბატონდება ოჯახში, მანზედ გაიჩენს კუროსო; და ქმარი ვერას გააწყობს, ბევრიც რომ იფხაკუროსა!...

ჰკვირ ქალს ვერ შეაშინებს ჰერეობა, ქმრის სიკვდილიო: შავს იცვამს, მაგრამ იმედი ბულში უჩნდება ტკბილიო!

მითხარით, ლამაზ ცოლისთვის აბა რა არის ქმარიო,

თუ არ ადვილად სცვალი უბრალო რამ ქმარიო!

ზაათაეა. მეტის-მეტი პარტყუნით თითები ეტკინა და სიმები კი მაინც არ დასწყდნენ.

ასე ამ გვარად რამდენიმე თვეს უკრავდნენ რიგ-რიგათ ქალები იმ ჩონგურს და სიმები კი მაინც ისევ მთლად იყო.

მართს დღეს, სადილოთ რომ ჯდებოდნენ ქალები, სუფრაზედ რომ ხორცი მოიტანეს, თაროზედ მწოლარ შეეკატას სუნი ეცა, გადმოხტა იქიდან, წამოედგა ჩონგურს, ძირს ჩამოაგდო და ლუქმა-ლუქმა დაამსხვრია. მოცივდნენ ქალები და ნახეს, რომ სიმები ყველა დაწყვეტილიყო. დედა-შვილი შეშინდნენ; მაგრამ გულს მაინც არ იტეხდნენ:

— რა ვუყოთო, ამბობდნენ, თავისით ხომ არ დაწყვეტილა სიმებიო? ძატამ ჩამოაგდო უნებურადო!

— არა, ბატონო! ცუდი ნიშანიო! იწვევდა ენას კოპწია ცოლი. წუხელი ბუ მთელს ღამეს ყვიროდა ჩვენს ეზოში და დღეს ყორანმაც დაგვძახა!

რალა ამის თქმა ეჭირებოდათ?... დედა გაყვითლდა შიშით; დას ნაცრის ფერი დაედვა და ცოლმა კი

თავის ოთახისაკენ გასწია, ჩაიცვა ჭრელი კაბა და თავის ვარცხნას მოჰყვა, ვითომ აქ არაფერი ამბავი არისო.

ამ დროს მართლა მოვიდა მთხრობელი და მოიტანა ზოგიას სიკვდილის ანბავი და მისი ნიშანი. — იმის დანახვებზედ გაყვითლებული დედა მოლაღურად გადაიქცა, და იბულებულად და ცოლს კი დარჩებოდა ბურთი და მოედანი, რომ რალაც ხმას არ დაეძახა: „სადაც ის ორი, იქ შენც მესამეო!“ ამ ხმაზედ ცოლიც ოფოფად გადაიქცა და საფარცხელიც თავში გარჭობილი შერჩა.

იმ დღიდან აქამომდე მოლაღური მალა-ხეებზედ სამის ძაფით საცეცხლოურივით ჩამოჰკიდებს ხოლმე თავის ბუდეს, არწივს, ვითომც თავის შვილის აკვანი იყოს და თანაც დასძახის ხოლმე: „შვილო ზოგია! შვილო ზოგიაო!“

ბულბული, სადაც კი ნახავს ამოსულს ვარდს, ყველგან ზოგიას საფლავე ჰგონია და ათასს ხმაზედ დამღერის და უგალობს ძმის სულს.

მთოფი კი უხვიროდ დაგოგავს მინდვრებზედ, დაეძებს ზოგიას საფლავს და ძებნაში ხან აქ, ხან იქ ჩაჰკრავს ხოლმე ნისკარტს მიწაში.

აკაი

ბში ბევრს სწორენ ახლა იმის თა-
ბაზე, რომ რუსეთისა და ავსტრიის
იმპერატორები უნდა შეეყარნენ ერთ-
მანეთს მდინარის ერთს პატარა
ქალაქში — ძიპოტაშიო. არცერთ
იმპერატორს, როგორც ამბობენ, დი-
პლომატები თან არ ეხლებათ; აქე-
დამ ის დასკვნა გამოჰყავთ, რომ მა-
შასადამე პოლიტიკურ საქმეებზე ა-
მათ შუა მოლაპარაკება არ იქნება;
მხოლოდ ერთმანეთში კეთილ-გან-
წყობილობისა და მეგობრობის დამ-
ტკიცება შესურთო.

ნარევი

ორის წლის წინათ ახლანდელ პრუ-
სიას მხოლოდ 26,000 ჯარი ჰყავდა; 1806
წელს, როდესაც ნაპოლეონ პირველს ემე-
ბოდა, პრუსიას 212,000 ჯარი ჰყავდა.
1866 წელს, ავსტრიასთან ბრძოლის დროს,
640,000 ჯარი და ახლავი ომიანობის დროს,
1,600,000 (ერთი მილიონი და ექვსასი
ათასი) კაცი შეუძლია გამოიყვანოს ბრძო-
ლის ველზედ.

* *

ჩვენი მკითხველი ფრანგებისათვის იქნება
საინტერესო იყოს შემდეგი ცნობები იმას
პაპზე.

ახლანდელი რომის პაპი პიო მეცხრე
1846 წელს ავიდა წმ. პეტრეს ტაძარზე;
მაშასადამე 30 წელიწადია ახლა, რაც ის
მეფობს (?). ამდენი ხანი არცერთ პაპს არ
უშეფრია. მერაინ ვერ იტყვის, რომ ახლა ის
ოთხმოცდა სამი წლისა, ისე მხნედ და მარ-
ჯვეთ არის. დილის 5 1/2 საათზე დგება
ხოლომე მუდამ დღე; შეიღსათზე თავის ში-
ნაურ ეკლესიაში ლოცულობს. რვა საათზე
საუზმეს მიირთმევს, ბულონს კვერცხებით
და ერთ ფინჯან ყავს. საუზმის შემდეგ ჩაი-
ცვამს და ათ საათზე იმასთან მოდის სეკრე-
ტარი კარდინალი ანტონელი. 11-დამ 1
საათამდე მწახველებს მიიღებს ხოლომე. მხო-
ლოდ მ. სენნი სკამს იმასთან მუდამ დღე
სადილს; ესვე უკითხავს რომის გაზეთებს.
ნასადილევს თეთრ მანტიას იხდის და წი-
თელ აბრეშუმის ხალათს იცვამს. ოთხი სა-
თიდან ექვს-შვიდ საათამდე ან თავის კაბი-
ნეთში ისვენებს, ან ჰკითხულობს. საღამოს
ხელახლად თეთრ მანტიას იცვამს და გასა-
სერინებლად მიდის მატეკანის ბაღში. შემ-
დეგ დაბრუნდება შინ, საღამოს ლოცვას მო-
ისმენს და ვახშობაჰი (ვახშამი კარგი უყვარს
თურმე) თავის დახლოებულ კაცებთან მუსი-
კობს.

* *

მრთს ფრანკულს კიმიკოს აღმოუჩნია,
რომ ქვა ნახშირის ზეთი რომ ხეილს წაა-

ცხო, სხვა და სხვა მანებელი ბუნაკალი
და ქიმიკოს სრულებით ევლარ მიეკარებოან და
ვერავითარ ვნებას ვერ მისცემენო.

განცხადება

მსურს ავიყვანო მოსამზადებ-
ლად გიმნაზიის პროგრამის შესა-
ფერ საზნებლად და ენებლად, ისე-
თი ყმაწვილები, რომელნიც ან ე-
კაციების შემდეგ გიმნაზიაში შესვლას
აპირებენ, ან გიმნაზიაში იმყოფებიან
კიდევ და ან რომელთაც რომელიმე
საგნიდამ, მიმავალი ვაკაციების (კანიკ.)
შემდეგ, ხელმეორეთ დასაქვრი ვე-
ზამენია აქეთ ვარდადებული. — შურო
დაწერილებით პირობებზე მოლაპა-
რაკება პირის-პირ შეიძლება.

ადრესი იკითხეთ: ქუთაისს,
უფ. ან. ლორთქიფანიძის ბიბლიო-
თეკაში.

ორი მასწავლებელი ქუთაისის
სასულიერო სასწავლებლისა და ერთი
სტუდენტი მიიღებენ საზირდებს

ამ კანიკულეებში სხვა და სხვა
საგნებში მოსამზადებლად ეგზამენი-
ისათვის. აგრეთვე ამ საზადებენ
ყმაწვილებს შესასვლელად სხვა და
სხვა სასწავლებლებში.

პირობების შეტყობა შეუძლიანთ
ზაქარია შვიშილთან, ქუთაისის სა-
სულიერო სასწავლებელში.

უფ. ახვლედიანის და ვარლ-
ამონის სარკმლ სარდაშში, ისე-
დება შემდეგი ნაწარმოები:

- ქარაკი — გირვანქა — 50 კაპ.
- ნაღები — — — — — 40 —
- სვეტანა — — — — — 30 —
- შველი — — — — — 15 —
- ტვაროგი, ხაქო — — — — — 10 —
- რძე — — — — — 5 —
- მაწონი — — — — — 5 —

სარდაფი იმყოფება პრეენის მავ-
დანზე, სემინარიის პირ-და-პირ, მან-
დენოვის სახლებში.

ზარდანქეშან-პარი.

გამოცემული დავით ლაზარევისაგან და ნიკოლოზ კობალაძისაგან.

პირველი კარი ყარაგანიანისა,

სპარსულიდან ნათარგნნი ქართულს ენაზედ სახლთხუცის და სარ-
ღლის თავადი დავით მოგალიანიანისაგან. საამოთ სასმენელი.
ზოგიერთი სურათებით ყარაგანიანისა, ზარდანქეშა-
ნიანისა და სხე.

გამოცემული დავით ლაზარევისაგან და ნიკოლოზ კობალაძისაგან.

ფასი „პირველი კარისა“ ექვსი შაური (30 კაპ.)
გაისყიდება ჯერ-ჯერობით ტფლისს მელიქიშვილის და
კომპ. სტამბაში.

იგაძება და მომავალ თვეებში გამოვა „მეორე კარი ყა-
რაგანიანისა.“

თფილისის სამკურნალო

(4 პარილის სახსოვრად)

ავთმყოფებს მიიღებენ ყოველ დღე, კვი-
რას გარდა, დილის 9 საათამდე ვიდრე 1
საათამდე

ორ შაბათს: ექიმი მინკევიჩი — ხირურ-
გის, პარყნიკი — ყმაწვილების, ქაღებისა
და ვენერიული ავთმყოფებისათვის, ბრა-
ლევიჩი და ლისიცივი — შინაგანი ავთმყო-
ფობისა.

სამ შაბათს: პარყნიკი — ყმაწვი, ქა-
ღებისა და ვენერიული ავთმყოფობისათვის

ხუთ შაბათს: პარყნიკი ყმაწვი, ქა-
ღებისა და ვენერიული ავთმყოფობისა. მარ-
კაროვი და ლისიცივი — შინაგანი ავთმყო-
ფობისათვის.

პარასკევს: მინკევიჩი — ხირურგისა,
პარყნიკი — ყმაწვი, ქაღებს და ვენერ. ავთ-
მყოფი, ლისიცივი — შინაგანი ავთმყოფო-
ბისათვის.

შაბათს: მარკაროვი და ლისიცივი
შინაგანი ავთმყოფობისათვის.

ი ს ყ ი დ ე ბ ა

ქვეთიმე ხელაძის და
ამხ. გამოცემანის:

- „სურამის ცხე“ — 20 კ.
- „მეფხვის ტყაოსანი“ უყ. 50 „
- — — ყლით — 70 „
- ლექსები და ანდაზები 5 „
- საყოველ-დღეო ლოც. 5 „
- სამიჯნორო ლექსები 5 „
- მთერიანი — — — 5 „
- მოდარე ასოები — — — 5 „
- აგრეთვე ისყიდება ახლად გა-
მოსული „მგოსანი“ ლექსე-
ბი, თქმული დავით ბიევი-
ლისაგან, ფასი 20 კ. და სხვა
ქართული წიგნები.
- შველა ეს წიგნები ისე-
დებიან თფილისში ქვეთიმე
ხელაძის სტამბაში და წიგნე-
ბის მაღაზიებში, სხვა ქალა-
ქებში „ლოცების“ აგენტებ-
თან.

რკ. გზა.	ლილა.	საღამ.	II კ.	III კ.	ცეცხლის გეგები	ფოშტა	ბირჟა	მან. კაპ	მაზანდა	მან. კაპ
თფილისი	8 18	8 17			ა) შოთილამ:	ა) თფილისი დამ:	პეტერბურგი, 17 ივნისს.		თფილი, 20 ივნისს	
მცხეთა	9 18	10 —	68	38	მდესისკენ — ორშაბ. დილის მსაათ.	სამზღვარ გარეთ, ქუთაისს, რუსეთს	ერთი მანეთი ლირს:	84	პური შორაგალის ფთ.	1 10
ზორი	11 39	1 43	2 40	1 23	სტამბოლს — კვირარაობით დილას.	ყოველ დღე კვირას გარდა. ზუგდ.	ლონდონში 33 7/8 პენსი.	89	ჭერი ფუთი.	60
სურამი	1 52	4 30	3 92	2 18	ბ) სოხუმბილამ:	ოთხშ., მსურგეთს — პარასკ და	პარიჟში 34 1/4 სანტიმი.	5	ბამბა მრეწვისა, ფუთი.	4 50
ბეჟათუბანი	3 45		4 42	2 46	შოთს — სამშაბათს, დამით.	ორშაბ. ბაქოს — ორშ. სამშაფ და	მსკონტი (სარგებლის ფასი)	99 75	— ამერიკისა, ფუთი.	6 40
ქვირილა	6 49		5 81	3 23	მდესას — კვირას, გათენებისას.	შაბ. ძახეთს — სამშ. და შაბ.	ბანკის ბილეთი 5%	212 25	ბაჟენტილი ბამბა ფთ.	8 —
ქუთაისი	7 55		6 75	3 75	შოთილამ: I II III	ბ) ქუთაისი დამ:	მოგებიანი (პირველისეხი)	207 25	მატული თუშური ფთ.	6 50
სამტრედი	9 2		7 73	4 29	სოხუმამდი 4 3 1	თფილისისა და შოთისკენ — ყო-	მოგებიანი (მეორე სეხი)		— თარაქამისა ფთ.	3 60
ახ. სენაკი	10		8 57	4 76	მერჩამდი. 20 50 15 50 5	ველ დღე, კვირას გარდა. მსურ-	გარაოს ფურცლები:		პბრეშუმი ნუხური გრ.	2 60
შოთი	11		9 75	5 42	ტაგანოვ. 34 27 8 60	გეთს — ორშ. და პარასკ. ზუგდიდს	თფილ. საზნ. ბანკისა.	87	ქონი, ფუთი.	4 —
					მდესამდი. 38 30 9 60	— ოთხშაბ.	ხერსონის ბანკის (5 1/2)	86 50	ქონის სანთელი ფუთი.	5 60
შოთი	7 38				ტელეგრაფი მ. კაპ	გ) ბო რ ი დ ა მ.	მოსკოვის (5%).		სტეარინის სანთელი, ფ.	10 20
ახ. სენაკი	9 11		1 18	66	მცი სიტყვა თფილისი დამ:	ყოველგან ყოველ დღე, კვირას	აქციები:	212	— ცხენისა, ლიტრა.	75
სამტრედი	10 12		2 6	1 14	ქუთაისს, შოთს	გარდა.	მდესის საფაქრო ბანკის.	133	სპირტი, ვერო.	7 —
ქუთაისი	11 17		3 4	1 69	ზორს, დუშეთს, სიღნაბს	დ) შოთი დამ:	შოთი-თფილ. რკინ. გზის	560	შაქარი, კარგი ფუთი.	8 40
ქვირილი	12 38		3 98	2 21	როსტოვს მდესას მოსკოვს	ყოველგან ყოველ დღე, კვი-	შავიზღვის ცეცხ. გემების	168	— ფხენილი ფუთი.	6 90
ბეჟათუბანი	3 27	ლაშე	5 33	2 96	პეტერბურგს, პარშაევს	რას გარდა.	ქავახის და მერკურისა.	665	ქავა გრვალის ფუთი.	19 —
სურამი	4 57	12 30	5 84	3 24	მსპალეთში, შვეიცარიაში	წიგნის გაგზავნა რუსეთში:	პეტერბ. საზღვევ. საზ.	263	ზეთი ქუნჯუთისა ფთ.	6 —
ზორი	7 23	3 31	7 36	4 9	იტალიაში და საფრანგეთში	ლაბეკდილის (სამი მისხალი).	მოსკოვის საზღვევ. საზ.	257 65	მქრო 1/2 იმპერიალი.	5 94
მცხეთა	9 52		9 8	5 42	ინგლისში.					
თფილისი	10 49	8 2	9 75	5 42						